

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 8,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 4 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

De vernieuwing van het gemoed

„En wordt deze wereld niet gelijkvormig; maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede en welbehagelijke en volmaakte wil van God zij.” Romeinen 12 : 2.

De vernieuwing van het gemoed hebben wij bij de aanvang nodig als onze levendmaking en bij de voortgang tot onze heiligmaking.

Daar de Schrift zegt: „Jaagt de vrede na met allen en de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zal zien,” hebben wij deze innerlijke vernieuwing met ernst te zoeken in de genade des Heeren.

Van onze kant is zij niet tot stand te brengen. Wij moeten veranderd worden door de vernieuwing van het gemoed daar wij van nature die verkeerde kant uit gaan. Zodat wij tegen de zuigkracht van de wereld niet zijn opgewassen. En uit kracht daarvan haar als vanzelf gelijkvormig worden in haar verregaande zorgeloosheid, als zijnde de kortste weg naar de eeuwige duisternis. „De wijze vreest,” neemt de roepstemmen des Heeren ter harte,” en wijkt van het kwade; maar de zot is oplopend toornig en zorgeloos.” Wil niet vermaand worden om op te staan uit zijn diepe slaap der zorgeloosheid.

Maar ten opzichte van de wereld met al haar begeerlijkheid is men niet zorgeloos. Zij wordt al gaande-weg met steeds meer inspanning gezocht om was het mogelijk, het ledige hart te verzadigen. Wat uitloopt en altijd weer uitlopen moet op een bittere teleurstelling.

Bedenk het wel dat ons hart van een hoge afkomst is. Het is geschapen tot een woonstede voor de Heere en daarvan is de ingeschapen Gods-kennis een allereerst bewijs. Een onuitroeibaar besef dat er een God is. En daarvan getuigt het geweten bij dagen en bij nachten. Knaagt het als een worm die niet sterft. Het zijn roepstemmen van de Heere tot bekering.

Met kracht zegt de Schrift ons: „En wordt deze wereld niet gelijkvormig,” want zij vergaat met al haar begeerlijkheden.

Zeker, door de geboorte op de erve des verbonds zijn wij van de wereld onderscheiden, daar wij mogen horen de heerlijke lokstem van het Evangelie. Zodat wij leven onder de bearbeiding van het Woord des Geestes.

Maar met die uitwendige onderscheiding kunnen wij niet bestaan in de grote dag van het gericht. Wij moeten veranderd worden door de vernieuwing van het gemoed, om te komen tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen. En dat is mogelijk door de genade van de Heere Jezus, die ons gepredikt wordt.

Duidelijk wordt 't ons vanuit de Schrift betuigd dat het hardste hart door Hem vernieuwd kan worden. En daardoor wordt u een vleses hart deelachtig, een hart met een diep gevoel van geestelijke en Goddelijke dingen. Een gemoed waarin de Heere de wet van Zijn liefde schrijft door Zijn Geest en steeds dieper indrukt, om haar hartelijk lief te hebben. U krijgt een teder gemoed omtrent het haten van het kwade en het doen van het goede.

Voor het verdorven bestaan van de mens is de dienst des Heeren, die geldt naar de regel van Zijn Woord, een zware dienst alsof het een slavedienst is. En dat is Zijn dienst in geen geval.

Die harde gedachten van de dienst des Heeren komen op uit de redeneringen van het ongelooft. Maar het geloof dat door de liefde werkt heeft de wet des Heeren hartelijk lief. Zijn dienst is een liefdedienst. Vraagt geen loon, de vreugde van die dienst doet het hart delen in de blijken van Gods zoete gunst die meer sterkt dan de uitgezochteste spijsen.

De Heere schrijft de wet der liefde in ons gemoed „opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehagelijke en volmaakte wil Gods zij.”

Het ging bij Christus in het verdienen van de zaligheid om het doen van de wil des Vaders. Zodat de zaligheid die door Hem verdiend is tot verheerlijking van Gods Naam, alleen in het doen van de wil des Heeren, gesmaakt kan worden. Op de vraag: „Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?” is Paulus gezegd wat hij doen moest. Wat hij als apostel anderen moest leren, heeft hij eerst zelf bevindelijk van de Heere geleerd. En zo werd en bleef de Heilige Geest zijn leermeester in de dingen van Gods Koninkrijk.

Uit kracht daarvan ging Paulus in gehoorzaamheid aan de Heere naar de stad en kwam in de straat genaamd de Rechte. Waar hij wenende en biddende werkzaam was aan de troon der genade. Hij had al zijn eigengerechtigheid als werken van de wet verloren als grond voor de eeuwigheid, onder de majesteit van Gods heiligheid en rechtvaardigheid. Hij bad als een arme zondaar tot de Heere om ontferming.

Onderzoekt de Schrift en beproeft het maar of dat niet is de wil des Heeren. Paulus werd op de leerschool van de waarachtige bekering Gods vergevende liefde in Christus deelachtig. En dat heeft in zijn hart en leven steeds meer diepgang verkregen. Zodat hij door een hartelijke vreugde in God door Christus met steeds meer lust en liefde begeerde te leven naar de wil des Heeren in het doen van goede werken.

Vanuit die innige geloofsgemeenschap met Christus wordt 't ook uw hart tot spijs en drank de wil des Heeren te doen. En dat is de kostelijkste spijs en drank vanwege de heerlijke smaak en de voedende kracht tot versterking. Daarin is uw kracht om uw kruis te dragen, uw strijd te strijden en uw loop te eindigen door te jagen naar de volmaaktheid.

Hierin is uw onderscheiding van de wereld door de vernieuwing des gemoeds. En dat vervult uw hart met een innige tederheid in uw denken en willen tot eer van de Heere. Om zo tot roem van Zijn genade te mogen zijn een zoutend zout en een lichtend licht tot zegen en bekering van anderen.

Vanwege het verderf dat ons aankleeft hebben wij deze vernieuwing van het gemoed altijd weer nodig. Opdat wij 't niet moe zouden worden onze lichamen vanuit de ontfermende liefde Gods te stellen tot een levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst.

Nijkerk.

R. Kok.

Ds N. DE JONG

Vanmorgen, 18 oktober j.l., bezocht ik hem in het ziekenhuis. De Heere maakt het in alle opzichten wel met hem en troostte en sterkte hem in bijzondere mate. Hij hoopt in het laatst van deze week weer thuis te komen.

B.

VAN DE ADMINISTRATIE

Vooreerst, nogmaals een enkel woord over de adreswijzigingen. Steeds blijkt weer dat er abuizen gemaakt worden. Naar de schuldvraag zullen wij niet gaan zoeken. Met de drukker van ons blad is thans afgesproken, dat alle adreswijzigingen telkens na drie nummers door mij aan hem zullen worden doorgegeven, hopende dat dit afdoende zal zijn om allerlei onjuistheden te voorkomen. Dit houdt dus in, dat het mogelijk is, dat U na het zenden van adreswijzigingen, nog 1 of 2 x ons blad ontvangt op het oude adres. Geef daarom vooral Uw adreswijziging ook door aan de P.T.T. anders komen de bladen bij mij retour, wat weer onnodige portokosten met zich brengt. Alle retour-bladen, die ik weer verzend kosten onze kas 15 cent per blad, dat is toch niet nodig?

Verder hebben wij ook weer verblijdende berichten door te geven. Zestien (16) nieuwe abonnees konden wij weer noteren. Allen die hieraan medewerkten, onze hartelijke dank. Ook mochten wij een gift van f 500,— (zegge vijfhonderd gulden) ontvangen voor de kosten aan de uitgave van Bewaar het Pand verbonden. Dagelijks werden wij verrast zowel door de ontvangen post, of per telefoon. Van alles namen wij dankbaar kennis; het is ons niet mogelijk alles te beantwoorden. Steeds blijft het, hoe ons blad gewaardeerd wordt, en waardoor veler ogen opengaan voor de gevaren die er zijn op het kerkelijk terrein. Wij blijven uitzien naar verrassingen, en wie verblijdt ons een volgende maal, hetzij met een gift of het aanbrengen van een nieuwe abonnee?

Gironummer 704350. Adm. adres Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.

N.B. Er zijn nog altijd abonnees, die het verschuldigde voor de lopende jaargang niet hebben betaald. Zo gemakkelijk wordt betaling vergeten. Met enkele maanden begint een nieuwe jaargang. Dan moeten de gelden over de 6e jaargang binnen zijn. Wilt u hier even aandacht aan besteden. Wanneer u weet, dat u betaald hebt, nu dan geldt dat bericht u niet. Maar wanneer u geen bewijs hebt moet u aannemen, dat de betaling nog achterwege bleef. De administrateur wacht dan op Uw betaling. Doet u het even per omgaande. Dan hoeft hij geen herinneringskaarten te sturen. Ik meen, dat die al op verzending wachten. Dus even de daad bij het voornemen. U gireert per omgaande. U bespaart de administrateur veel werk. U helpt mee aan de instandhouding van ons blad. Bij voorbaat vriendelijk dank.

Ds. G. Blom

Besprekingen van de Heilige Oorlog

12

Voor de mens die leeft in de dienst der zonde, is de dienst des Heeren niet een zalige dienst, niet een staan in de vrijheid. Al heeft hij uit kracht van opvoeding nog enig behagen in de vorm van de godsdienst, met zijn hart leeft hij er niet in daar hij de Heere niet hartelijk liefheeft.

Als de Schrift spreekt van levendmaking en vernieuwing des gemoeds, dan geeft zij ons daarmee te kennen dat wij dit nieuwe leven der genade nodig hebben om te komen tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen.

Afgaande op het gerucht dat El-Schaddai met ontferming zou komen tot Mensziel, moest alles in het werk gesteld worden om dat naar het oordeel van Diabolus, te verhinderen. En wat hij hierin mee had was wel dit, dat niet één burger van deze stad het zich meer kon indenken hoe heerlijk het voor hen toch wel was in de staat der rechtheid. Vandaar was er niet 't minste verlangen meer in de stad boetvaardig weder te keren tot hun vorige Koning. Ja 't was waar, volkomen waar, dat de mens zijn hart door de zonde geheel van God kwam af te keren. Niemand zegt vanuit zichzelf: „Waar is God, mijn Maker, die de psalmen geeft in de nacht.” Met een gods-

dienstig speculeren op de welwillendheid van de mens is in zijn hart geen droefheid naar God te verwekken tot bekering.

Op het voorstel van Diabolus zich te wapenen tegenover El-Schaddai voor het afslaan van elke aanval, gaat de stad eenparig in. Van top tot teen moeten de burgers van Mensziel gewapend worden met helmen, borstwapens, zwaarden en schilden voor het verdedigen van de stad. „Mijn helm,” zo sprak Diabolus, „ook wel een bedekking genaamd, is: hope, dat het wel zal gaan,” hoe men ook leeft. Dat was 't geen zij hadden, die zeiden:

Wij zullen vrede hebben, schoon wij wandelen naar het goeddunken van ons hart. Een krachtig bewijs dat elke krijgsman in Mensziel door zijn helm te behouden, onoverwinnelijk zal bevonden worden in de zwaarste strijd.

„Mijn borstwapen is een borstplaat van ijzer. Ik heb haar in mijn eigen land en dat is de hel, gesmeed en er al mijn krijgers en soldaten mee gewapend. Om duidelijk te zijn, het is een hart zo hard als ijzer en zo ver van gevoel als een steen.

Zo gij 't bekomt en behoudt, zal noch barmhartigheid u winnen, noch oordeel u vervaren. Derhalve dit voor allen die El-Schaddai haten en onder mijn banier tegen Hem willen strijden, een onmisbaar wapentuig is.”

„Mijn zwaard is een tong die van de hel is ontstoken. En zich in postuur kan zetten om kwaad te spreken van El-Schaddai, Zijn Zoon, Zijn wegen en Zijn volk. Vertrouw er op, want het is beproefd en dat wel duizend maal. Die dit zwaard heeft en het weet te hanteren, kan nooit van mijn vijand overwonnen worden.”

„Mijn schild is ongeloof, of het in twijfel trekken van de waarheid. Een schild, dat al de woorden van El-Schaddai die spreken van oordelen voor de goddelozen bereid, zeker krachteloos maakt.

In de geschriften van Immanuëls oorlogen, die Hij tegen mijn dienaren gevoerd heeft, wordt betuigd dat Hij op verschillende plaatsen geen wonderwerken kon doen vanwege hun ongeloof. Houdt u er van verzekerd, dat ge El-Schaddai met niets feller kunt treffen dan met het schild van ongeloof. „Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, terwijl hij niet gelooft heeft de getuigenis, die God getuigd heeft van Zijn Zoon.”

Beloofd of zweert El-Schaddai dat Hij Mensziel zo het tot Hem wederkeert geen kwaad maar goed zal doen, acht het niet wat Hij zegt, maar trek vrij alles in twijfel. Dat behoort zo om het schild ongeloof wel te hanteren. Zodanig als mijn dienaars betaamt en gelijk zij ook doen door stipt te luisteren naar mijn bevelen.”

„Een ander wapentuig, dat ook zeer uitnemend is,” zei Diabolus, „is een stomme en gebedloze geest, een geest die er de spot mee drijft als men om genade bidt. Draagt derhalve veel zorg voor burgers van Mensziel dat goed ter harte te nemen bij het gebruik van de wapenen.

Hoe; om kwartier te roepen, neen doe dat nooit zo gij de mijnen wilt zijn. Ik weet dat gij onversaagde mannen zijt en ben er zeker van, dat ik u een beproefde wapenrusting kwam te verstrekken. Laat 't verre van u zijn tot El-Schaddai om genade te roepen.”

Toen ik deze helse stukken ter beschouwing en de wel doordachte plannen van vorst Diabolus ter inzage ontving, werd het mij duidelijker dan ooit dat onze val in Adam een door en door rampzalige val is. En wat lezen en leven wij daar veel tijds oppervlakkig overheen tot grote schade van het geestelijke leven.

Het is door de inbindende kracht van de algemene genade dat al die boosheid en bitterheid niet ten volle uitgeleefd wordt. Maar daarom is het goede dat in het zedelijk leven aanwezig is, zodat de rijke jongeling nog een beminnesswaardig mens was in de samenleving, niet een overblijfsel uit het verloren Paradijs. Met al die deugden en plichten kunnen wij in het gericht niet bestaan. Wordt het huis van onze verwachting daarop gebouwd voor de eeuwigheid, dan staat het op een zandgrond die weggespoeld zal worden door het water van de grote dag des gerichts.

Maar door de Schrift worden wij van al onze vermeende gerechtigheid ontbloot, van onze droggronden afgestoten. Hier laat de Heere ons bij het licht van Zijn Geest blikken in de onzalige fontein van boosheid en bitterheid.

Met een godsdienstige verandering en wat uit-

wendige vroomheid, blijft de mens in de staat der ellende. De almachtige genade van Gods ontfermende liefde in Christus hebben wij nodig om vanuit de staat der ellende gesteld te worden in de staat der genade.

Hier denken wij aan de Samaritaanse vrouw die tot de burgers van haar stad sprak: „Komt, ziet een Mens, dat mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb; is Deze niet de Christus.” Zij was door Christus ontdekt aan haar zonde en dat was haar dierbaar zodat zij het alle mensen gunde. Toen Christus haar liet zien in de spiegel van de heilige wet, werd zij aan haar zonde ontdekt tot verbreking van de kracht der zonde, zodat zij kwam tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen.

En zij ging ijveren voor Zijn naam en zaak. Maar dat kan niet door de wet van Mozes, want dan is de wet kracht der zonde. Dat kan alleen door de wet van Christus, want door Zijn wet te schrijven in het hart, stort Hij Zijn liefde er in uit om Hem, gelijk als zij, hartelijk lief te hebben.

Nijkerk.

R. Kok.

Geroepen naar Gods voornemen

16

Blijvende strijd

Wij zijn aan het einde gekomen van het luisteren naar de stem der geschiedenis, die ook in ons onderwerp spreekt. Het aantal artikelen is groter geworden, dan we aan het begin gedacht hebben. En dat ondanks het feit, dat we slechts uit enkele perioden van de kerkgeschiedenis een en ander hebben aangehaald. Het was trouwens onze bedoeling niet om breedvoerig te worden. Van het begin af aan hebben we geprobeerd de lijnen te laten zien, die ten aanzien van de tweeërlei roeping in de geschiedenis van de kerk openbaar komen.

Aan het eind is het goed die lijnen te laten spreken. Dan kunnen we uit het verleden voor het heden waarin wij leven, lessen leren en de roeping verstaan, die vandaag wel bijzonder tot ons spreken moet.

Dan valt het op, als we het geheel overzien, dat telkens maar weer in de strijd voor de belijdenis van Gods vrije genade de onderscheiding van de tweeërlei roeping naar voren gekomen is. Aan het begin staat Augustinus, die in deze zin gesproken heeft en in feite gaat hij door de geschiedenis van de kerk heen tot de dag van vandaag. Calvin heeft dit niet alleen benadrukt, maar ook nader verstaan en omschreven. De tweeërlei roeping God is op verschillende manieren omschreven en benoemd, maar telkens ging het er om dat God de eer krijgt in het verkrijgen van de zaligheid door een arm zondaarsvolk. Men sprak van de inwendige roeping in onderscheiding van de uitwendige, van de bijzondere, in onderscheiding van de algemene om alle eer te geven aan die God, Die naar Zijn Welbehagen de Zijnen verloren heeft. En tegelijkertijd is het opmerkelijk, dat de strijders voor de leer van vrije genade — en ik denk hier met name aan Calvin — nooit uit deze onderscheiding gekomen zijn tot een prediking, die zich enkel richt tot de uitverkorenen. Zij spraken in wezen nooit van twee soorten roeping, maar zagen de eenheid van de uit- en inwendige roeping. Het ging om de noodzakelijke werking van de Heilige Geest in het hart om het Woord van God in te schrijven.

Daarom doet het zo weldadig aan bij Calvin te lezen over de roeping. Nooit zal men bij Calvin uitdrukkingen tegenkomen als: „bij de roeping — bedoeld: de uitwendige — hebt u niets met de verkiezing te maken.” Zulke uitdrukkingen getuigen van reactie, maar niet van het geestelijk verstaan, van wat Gods Woord zegt.

En dan ligt er deze les in de geschiedenis, dat veel latere twisten en onenigheden veroorzaakt zijn door het niet geestelijk verstaan van Gods Woord, zoals Calvin dat altijd betrachtte.

En nu: laten we heus niet denken, dat we vandaag van de strijd af zijn. We hebben boven dit laatste artikel, dat inhaakt op de geschiedenis, gezet: blijvende strijd. Zolang de vorst der duisternis rondgaat om de mens voor te houden dat er een andere weg is om zalig te worden dan uit genade alleen, zal deze strijd er zijn. Waakzaamheid is geboden op alle erf dat de leer, die naar

de godzaligheid is, zuiver gebracht wordt. En daar is het erf van onze kerken niet van uitgezonderd.

In het verleden was de tweeërlei roeping in de prediking van de Chr. Geref. kerken maar geen zaak alleen van een dogmatische onderscheiding. Wij werden in het algemeen gesproken bewaard voor het éenzijdig drijven van de leer der uitverkiezing. Anderzijds echter werd ten volle benadrukt het werk van de Heilige Geest in het openen van het zondaarshart voor het gepredikte Woord. De uitwendige- en inwendige roeping functioneerde in de prediking.

En juist dat laatste trok de eenvoudigen. Zij hoorden vanaf de kansel, wat God doet in het hart en dat God de eer krijgt in het zalig worden. Het werk van de Drieënige God kwam naar voren, ook van de Heilige Geest. Al werd in iedere preek niet gezegd, dat de uitwendige roeping inwendig moet worden de zaak, waarom het ging, klonk door. Helaas is het nu vaak anders. Velen leven met vragen in hun hart, door de preken, die 's zondags gehoord worden of zoeken ergens anders om voedsel te krijgen. Komt het niet, omdat het werk van de Drieënige God zo mager gepreikt wordt op menige plaats? Het lijkt dan wel alsof de mens het in eigen hand heeft om het Woord Gods aan te nemen. Uitdrukkingen als: „je moet de belofte aannemen” of „je hebt met de verkiezing niets te maken” en dan zonder dat het werk van God verheerlijkt wordt, gaven aan zo'n gedachte een begrijpelijke plaats. En dan is het goedkoop om te zeggen, dat deze mensen van de verantwoordelijkheid tegenover God niets willen weten. Het moge voor sommigen waar zijn, maar ik dacht, dat de verantwoordelijkheid hier in een ander opzicht moest spreken, n.l. voor de predikanten, die in hun prediking oorzaak geven voor vervreemding en aanstoot.

In verband daarmee kunnen wij niet anders dan betreuren de toenadering, die gezocht wordt tot de zgn. vrijgemaakten buiten verband. Het is bekend, dat bij de meeste vrijgemaakten van het begin af een afkeer was van het preken van een tweeërlei roeping. Ronduit beweerden zij, dat deze onderscheiding ontleend is aan de valse mystiek. Slechts enkelen onder hen dachten anders, zoals b.v. Prof. Greydanus, die sprak over de bijkomende werking van de Heilige Geest.

Na de droevige scheuring onder hen, waardoor de vrijgemaakten buiten verband ontstonden, valt het te vrezen, dat juist bij de laatste groep de plaats van het verkiezend welbehagen nog kleiner is in de prediking dan bij de zgn. binnenverbanders. Buiten veel andere bezwaren moest dat alleen al een ernstige reden zijn tot bezinning om niet zonder meer toenadering te zoeken. Mogen wij predikanten op onze kansels toelaten zonder van te voren onderzocht te hebben of hun prediking beantwoordt aan Schrift en belijdenis? Het maakt de verwarring alleen maar groter en schept een grotere afstand tot allen die de vrije-genade-prediking beoefenen.

D. Slagboom.

Naar de katechisatie

103

DE VOLDOENING DOOR CHRISTUS (4)

Wij hebben beloofd nog enkele teksten te bespreken, die aangevoerd worden om te bewijzen, dat Christus voor alle mensen heeft voldaan, is gestorven.

Wat komt het er toch steeds op aan om „Schrift met Schrift te vergelijken.”

U hebt wel eens ondervonden hoe b.v. de Jehovah-getuigen tientallen teksten menen te hebben om hun godsdienstige theorieën te bewijzen. Maar die rukken ze allemaal uit hun verband. B.v. de tekst: „de ziel, die zondigt, zal sterven.” U weet, dat de Jehovahgetuigen beweren, dat de ziel van de goddelozen vergaat, ophoudt te bestaan. Maar ze vergeten, dat hier met ziel „de mens” wordt bedoeld. Zo staat er in Gen. 47:26: „Al de zielen, die met Jacob in Egypte kwamen... waren allen zes en zestig ZIELEN.” Het is bovendien ook niet waar, dat de zielen der goddelozen vernietigd worden. De Schrift leert wel anders. De dood van een mens houdt niet in, een ophouden van bestaan, maar zij is een voortbestaan, doch ten eeuwige verderve.

Maar, keren we terug tot onze les.

De Bijbel leert ons duidelijk, dat er geen „alge-

mene verzoening" is, gelijk velen menen. En het is niet alleen het UNIVERSALISME en het Remonstranisme dat hierin dwaalt, we horen ook nog al eens in onze kringen, ja zelfs op kansels wordt 't verkondigd, dat Christus voor „ons" d.i. voor ons allen gestorven is.

We hebben reeds in onze vorige les opgemerkt, dat Christus' bloed wel ALGENOEGZAAM is voor allen, ja, al zou het zijn voor duizend werelden. De Dordtse Leerregels belijden dit in hoofdstuk II no. 3: „Deze dood des Zoons Gods is de enige en volmaakte offerande en genoegdoening voor de zonden; van oneindige kracht en waardigheid tot verzoening van de zonden der ganse wereld."

Maar dit is niet hetzelfde als de VOLDOENING, die dus alleen geldt voor de uitverkorenen. Dit blijkt uit al die plaatsen in de Bijbel, welke het werk van Christus betrekken op Zijn volk, op Zijn schapen, voor de Zijnen. Zie o.m. Matth. 1:21: „Want Hij zal Zijn volk zaligmaken van hunne zonden." Joh. 10:15: „En Ik stel Mijn Leven voor de schapen." Dit zijn Christus' schapen. „Mijne schapen horen Mijne stem, en Ik ken ze, en zij volgen Mij." Joh. 17:9: „Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe." Zie verder: Efeze 1:22; 2:20; Hebr. 2:10 en 11.

Wanneer Christus wel voor alle mensen zou zijn gestorven en dat toch niet alle mensen zalig worden, dan strijdt zulks tegen de verkiezing. Want zoals God alles bepaald heeft naar Zijn gemaakt bestek, zo voert Hij ook alles uit volgens Zijn besluit. Dit sluit dus ook uit de gedachte, dat Jezus door Zijn verdienste alleen maar de MOGELIJKHEID tot zalig worden zou hebben verworven. Dan zou ook het zalig worden gelegd worden in de hand van de mens.

Maar hoe hebben we dan de tekst te verklaren van I Tim. 2:4: „welke wil, dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen." En vers 6: „Die Zichzelf gegeven heeft tot een rantsoen voor allen."

We moeten deze teksten verklaren uit hun VERBAND. En wat leert dit verband? Wat we lezen in de eerste verzen: „Ik vermaan dan voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen; voor koningen en allen, die in hoogheid zijn".

Het gaat dus hier om „allerlei soort" van mensen, van allerlei rangen en standen. God wil dus, dat uit al die soorten van mensen er zalig zullen worden en tot kennis der waarheid komen. De schare, die Johannes zag staan voor Gods Troon, bestond uit allerlei volken, talen en natien.

Zo is het ook met de teksten, waarin sprake is van de „WERELD". „Alzo lief heeft God de wereld gehad." Joh. 3:16. Hier wordt niet bedoeld alle mensen hoofd voor hoofd, maar de wereld als „kosmos", zoals er ook in het oorspronkelijke staat. De Kosmos (sieraad) zoals die eenmaal weer in schoonheid zal uitkomen als de „nieuwe hemel en de nieuwe aarde." Uit deze wereld vergadert Christus de uitverkorenen.

Om ten slotte nog een bewijs te leveren, dat Christus niet voor alle mensen heeft voldaan, maar alleen voor de Zijnen, kunnen we wijzen op de TEGENSTELLING, welke er zou zijn tussen het werk van de drie Goddelijke Personen en wel zo: de Vader heeft niet ALLEN verkoren en de H. Geest werkt niet in ALLEN het geloof, hoe zou dan Christus wel ALLEN verzoend hebben? U gevoelt, dat er dan sprake zou zijn van een tegenstrijdigheid in Gods werken en dat kan niet.

Altijd stemmen de drie Goddelijke Personen samen en Ze komen altijd met elkander overeen!

We willen echter nog een eventueel misverstand uit de weg trachten te ruimen in betrekking tot de praktische kant van de leer van Christus' volddoening van de uitverkiezing.

Beide vormen de kern van de ware religie, van de leer des Bijbels. Beide zijn het hart van de Kerk, zoals Calvijn dit noemde.

Maar, sluiten nu ook beide grondstukken der waarheid uit, de verantwoordelijkheid van de mens ten opzichte van de PREDIKING en van de welmenende nodiging des Heeren tot zondaren? Immers neen!

Lezen we niet in Ezech. 33:11: „Zeg tot hen: zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere

van zijn weg en leve!" En in Jes. 55:6: „Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is."

Ook onze belijdenis-geschriften spreken duidelijke taal ten deze. Dordtse Leerregels Iie hoofdstuk, no. 5: „Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk, die in de gekruiste Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte alle volken en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof."

Is dus de verkiezing en de leer der voldoening het hart van de Kerk, we lezen nergens in de H. Schrift, dat we eerst moeten weten of we uitverkoren zijn en dan zullen mogen bidden om bekering en om geloof. In de praktijk van het geestelijke leven, dat de Heilige Geest werkt, laat de Heere de mens nooit eerst zien, dat Hij verkoren is en dat Christus voor hem heeft voldaan, maar... dat hij verloren ligt, dood in de zonden en misdaden." Daarmede begint ook de apostel in zijn brief aan Efeze, hfd. twee. En eerst in vers 5 en vs. 8 schrijft hij: „uit genade zijt gij zalig geworden."

Voor een ontdekt en ontgrond volk wordt het genoegdoenend werk van Christus eerst noodzakelijk en dierbaar!

De leer der VERKIEZING heeft God in Zijn Woord geopenbaard als bron van vertroosting en zekerheid voor Zijn bestreden volk. Dan leidt de Heere dit volk wel eens terug naar Zijn eeuwige verkiezing en zal het eindigen in Zijn vrijmachtig welbehagen.

„Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!"

Urk.

v. L.

ATTENTIE

DIT IS DE DAG!

Al de dagen der week zijn door de Heere gemaakt.

Wij lezen in Gen. 1 over de eerste dag der schepping, en zo vervolgens over de zesde en de zevende dag. Wij zingen in ps. 74: „De dag is d'Uw, ook vormdet Gij de nacht; Gij schiept het licht, de zon met gloed en stralen; Door U is d' aard gesteld in juiste palen; Elk jaarseason hebt Gij tot stand gebracht". Nu is het opmerkelijk dat in ps. 118 gezegd wordt: „Dit is de dag, die de HEERE gemaakt heeft". Deze dag wordt ook wel genemd: „de dag des Heeren"! Deze dag kennen wij als de Opstandingsdag! Daarom lezen wij ook in ps. 118: „De steen, die de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden. Dit is van de HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen". Dit is de dag, de roem der dagen, Die Israëls God geheiligd heeft! Wij spreken daarom over de Nieuw Testamentische Sabbat, de eerste dag der week, de dag des Heeren!

Van hoe grote betekenis is deze dag.

De Oud Testamentische Sabbat herinnert ons aan de staat der rechtheid. In de weg der werken wilde de Heere de mens brengen tot de rust.

Deze rust heeft de mens verzondigd. Hij heeft het werk van een vrijwillige gehoorzaamheid niet gedaan. Hij heeft de wet van het werkverbond: „doe dat en gij zult leven" overtreden, hij heeft zichzelf gebracht tot de eeuwige onrust. Toch is onder het Oude Testament het Sabbatsgebod gebleven als een herinnering aan de staat der rechtheid, als een herinnering tevens aan de zonde, maar ook als een heenwijzing naar Christus!

Heel de Oud Testamentische werkweek kreeg daarom een schaduwachtig karakter. In de weg der werken zou geen vlees behouden kunnen worden. Al onze beste werken, noemt de Schrift, een wegwerpelijk kleed. Ze zijn met de zonden bekleed, en hebben geen geldigheidskarakter voor een volmaakt heilig en rechtvaardig God. Zo riep heel de Oud Testamentische werkweek om Christus, Die Zijn volk in de weg van Zijn werken, in de weg van Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid, zou brengen tot de ware rust. In Christus zou de belofte Gods in vervulling gaan: „daar blijft een rust over voor het volk van God".

Van hoe grote betekenis wordt zo het werk van Christus.

Hij kwam in de wereld om te gaan doen de dingen, die bij God te doen waren. Hij heeft het werk opgevat, dat Adam in het Paradijs heeft laten

liggen. Hij heeft de wet van het werkverbond volbracht. Aan al de eisen van Gods recht en wet heeft Hij voldoening gegeven. De eis der wet heeft Hij vervuld, en ook de straf der wet heeft Hij gedragen. Hij heeft dat gedaan in de weg van Zijn lijden en sterven. Hij heeft dat gedaan in de uitstorting van Zijn bloed. Toen Hij dat gedaan had kon Hij getuigen: „Vader Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij hebt opgedragen om te doen". Wij denken ook aan dat zo betekenisvolle kruiswoord: „Het is volbracht!" „Vader in Uwe handen bevel Ik Mijne geest!"

De zesdaagse werkweek was toen ten einde.

Op de zesde dag stierf Hij.

Op de zevende dag rustte Hij in het graf.

Op de eerste dag stond Hij op, nadat Hij was opgewekt door Zijn Vader, en nu luisteren wij weer naar dat woord uit de 118e psalm: „Dit is de dag, die de HEERE gemaakt heeft! De opstandingsdag! De eerste dag! De roem der dagen! De dag van het nieuwe begin! 't Oude is voorbij gegaan, ziet het is alles nieuw geworden!"

De Oud Testamentische Sabbat had een schaduwachtig karakter.

De Nieuw Testamentische Sabbat draagt het karakter van de vervulling!

De Oud Testamentische Sabbat droeg het karakter van: eerst werken en dan rusten. Maar dat ging niet meer. „Rust noch vrede wordt gevonden, Om mijn zonden, In mijn beenderen dag en nacht". De Oud Testamentische Sabbat klaagt aan! Veroordeelt!

De Nieuw Testamentische Sabbat roept ons toe: zoek de rust niet in uw werk! al uw werken zijn onvolmaakt, met zonden besmet, staak uw werk! maar zoek met al uw werk, met al uw zonden en schuld rust, aan de voeten van de ware Silo, de ware Rustaanbrenger. Leer zo het geheim van de Nieuw Testamentische Sabbat: rusten! rusten in het werk van Christus, en vanuit deze rust werken, het werk der heiligmaking, om Hem voortaan te leven van harte willig en bereid gemaakt. Dit! Dit is de dag, die de HEERE voor Zijn kerk gemaakt heeft!

't Is opmerkelijk dat juist deze dag, de eerste dag der week, Johannes op Patmos, de Heere Jezus heeft gezien wandelende tussen de zeven gouden kandelaren. Hij zag Hem als de verheerlijkte Priesterkoning, Die zijn priesterlijk werk volbracht had. Hij zag Hem bekleed met een lang wit kleed, dat in brede plooiën neerhing tot op de grond, en omgord aan de borsten met een gouden gordel.

Werd dat kleed in het dienen met die gouden gordel opgeschort, opdat het dienen niet zou worden gehinderd, dat kleed hing nu in brede plooiën neer tot op de grond, want het dienen was afgelopen. Het werk was volbracht! Daarom lezen wij dan ook dat getuigenis: „Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste. En Die leef, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods".

Zo werd ook Johannes op de eerste dag der week, op de dag des Heeren aan het opstandingswerk van Christus herinnerd!

Zo wil de Heere dat wij elke rustdag, op de eerste dag der week, daaraan herinnerd zouden worden. Sabbat vieren op de zevende dag, gelijk de Sabatisten dat willen, is daarom in de diepste grond der zaak een niet zien, of een miskenning van het werk van Christus. Daarom attenderen wij al onze lezers in dit artikel op het woord der Schrift: Dit! Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn".

Dan zijn wij op de dag des Heeren niet verblijd zoals de wereld zich verblijdt. Gelukkig zondag, nu kunnen wij weer eens doen wat wij willen, nu kunnen wij naar de bossen of naar de stranden. Hoe neemt de Sabbatontheyliging hand over hand toe, ook onder onze kerkelijke belijders. De Oud Testamentische Sabbat is afgedaan en nu leven wij in de vrijheid, in de blijdschap van het uitleven van het vlees, of even zondags naar de zgn. „kerk voor hen die onderweg zijn"! Neen! verstaan wij iets van dat woord: „Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op dezelve ons verheugen, en verblijd zijn, dan wordt het onze hartelijke begeerte, om juist op die dag, iets van Christus en Zijn volbrachte werk te mogen zien. Dan gaat het leven in ons hart: „Ik ben verblijd wanneer men mij Godvruchtig opwekt, zie wij staan, Gereed om naar Gods huis te gaan!

Zo pas hoorden wij reeds, juist op die dag, de dag des Heeren, wil Christus Zijn wandelingen maken tussen de zeven gouden kandelaren. En die zeven gouden kandelaren waren de zeven gemeenten.

Daarom zegt ook onze Catechismus: Wat gebiedt God in het vierde gebod?

Eerstelijk, dat de kerkedienst of het predikambt, en de scholen onderhouden worden, en dat ik, inzonderheid op de Sabbat, dat is op de rustdag, tot de gemeente Gods naarstelijk kome, om Gods Woord te horen, de Sacramenten te gebruiken, God de Heere openlijk aan te roepen, en de armen christelijke handreiking te doen; ten andere, dat ik alle dagen mijns leven van mijn boze werken ruste, de Heere door Zijn Geest in mij werke late, en also de eeuwige Sabbat in dit leven aanvange".

Dan wordt de Nieuw Testamentische Sabbat een teken van wat straks komt, de eeuwige Sabbat, de eeuwige rust. En dat rusten zal dan bestaan in het altijd Godverheerlijkend werkzaam zijn, in het dienen van God dag en nacht in Zijn tempel.

M. Baan

Voor de jeugd

Vervolg rede ontmoetingsdag te Zwolle (4)

Beste Jongelui!

Het is dus een groot voorrecht wanneer men op mag groeien onder de zuivere verkondiging van het Woord. Waar kan men uiteindelijk beter verkeren, dan in het huis des Heeren?

Toch is het zonder-meer-opgroeien-onder-het Woord niet genoeg. Dat willen we in onze derde gedachte zoeken tot uitdrukking te brengen.

C. Een door het Woord geleide jeugd.

Velen stellen het zo voor, alsof het verkeren onder het Woord, z.m. genoeg is tot zaligheid. Men vereenzelvigt dan Woord en Geest. Men zegt: Waar het Woord is, daar is de Geest. En waar het Woord gepredikt wordt, daar werkt de Geest. Zodat als men onder de prediking van het Woord zich bevindt, men dan ook door de Geest bereid wordt tot de zaligheid. Zijn er velen die het zo voorstellen, nog meerderen zijn er, die het zo geloven. Er behoeft dan eigenlijk niets meer te gebeuren. Er behoeft bij de verkondiging van het Woord geen aparte werking van de Heilige Geest te komen. Dat is een overbodige zaak. Men behoeft dan ook niet meer te bidden: Och schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest enz. In de nieuwe berijming komt dit vers ook niet voor. Een bedenkelijke zaak!

Het is natuurlijk op zichzelf wel waar, dat de Geest werkt door het Woord. En dat waar het Woord verkondigd wordt, de Heilige Geest dat toepast aan zondarsharten. Doch laten we niet vergeten, dat de verkondiging van het Woord en de werking van de Heilige Geest twee onderscheiden zaken zijn. We mogen ze wel niet scheiden, daar de Geest nooit werkt buiten het Woord om, maar we moeten ze toch wel degelijk onderscheiden.

Dat leert de bijbel duidelijk. De profeten hebben het Woord aan het gehele volk verkondigd, en toch is het gehele volk er niet door tot bekering gekomen.

De Heere Jezus is tijdens zijn omwandeling op de aarde een Prediker bij uitnemendheid geweest, en toch hebben alle mensen niet in Hem geloofd. De Heilige Geest heeft blijkbaar het Woord niet aan hunne harten geheiligd.

We lezen dat ook in de handelingen der Apostelen. Het Woord werd door de Apostelen verkondigd. Maar niet allen bekeerden zich. Een sprekend voorbeeld hiervan kunnen we vinden in Hand. 16. Paulus verkondigde het Woord aan enige vrouwen die samengekomen waren, om een Godsdienstige samenkomst te hebben. Het Woord werd aan al die vrouwen verkondigd. Maar er was er maar één wier hart de Heere opende, zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd. En dat was Lydia. Het Woord werd bij haar toegepast, door de vrijmachtige werking van de Heilige Geest.

We hebben dus bij de verkondiging van het Woord ook te doen met het vrijmachtige welbehagen Gods. Zo komt het, dat het geloof niet aller is. Het geloof is een gave van God. Ef. 2:8. En Hij geeft het aan wie Hij wil. Want het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods. En God ontfermt Zich diens Hij wil en verhardt dien Hij wil. Zie Rom. 9. Dit is een ergeis voor het verduisterd verstand

van de mens. Omdat de mens liever God de schuld geeft dan zichzelf.

Ik kan mij voorstellen, dat heel veel jonge mensen en ook ouderen met het vraagstuk van Gods vrijmachtig welbehagen het wel eens moeilijk hebben. Waarom heeft God nu Jacob liefgehad en Ezau gehaat? Ja, waarom dat nu gebeurd is, weet ik jullie ook niet op een voor het verstand bevredigende wijze te zeggen. God heeft daar ongetwijfeld zijn redenen voor gehad. Mijn verstand is te eindig en te beperkt, om dit te kunnen bevatten. Ik weet wel, dat er van de verkiezing vaak een heel verkeerd gebruik gemaakt wordt en dat de duivel daar graag een handje bij helpt. Hij geeft dan harde gedachten in het hart omtrent God, als zou Hij iemand zijn van een onberekenbare willekeur. Men loopt dan gevaar, onder alle berouwing onverschillig te worden. En dat is nu juist niet de bedoeling van het leerstuk der verkiezing. Want we mogen God dankbaar zijn, dat er een verkiezing is. Want stel u voor, dat er geen verkiezing zou zijn. Dan moesten alle mensen verloren gaan. Maar nu er een verkiezing is, kunnen er mensen zalig worden. Ook jonge mensen.

Ja, ik zou het mijn jonge vrienden en vriendinnen wel willen toeroepen: Omdat er een verkiezing is, kunnen jullie allemaal zalig worden. Ik zeg niet dat dit gebeurt, ik zeg alleen dat het kan. Want God kan jullie allemaal hebben verkoren. Ik weet dat niet. Ik behoeft dat ook niet te weten. Dit zijn verborgen dingen, die we voor de Heere onze God moeten laten. Wij zijn aan de geopenbaarde dingen gehouden. En dan mag het ons een wonder zijn dat God Zijn vrijmachtig welbehagen in zondarsharten ten uitvoer brengt.

Degenen die door de Geest Gods in al de waarheid worden geleid, daar wordt het een aanbiddelijk wonder voor, dat God, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, met zondaren te doen wil hebben.

Want zij komen er achter dat ze nergens recht op hebben, dan op de eeuwige rampzaligheid. Die hebben zij verdiend en anders niet. Want door de leiding en verlichtende werking des Heiligen Geestes krijgt men kennis aan God en ook aan zichzelf. Men komt er dan achter, dat men voor een heilig en een rechtvaardig God niet kan bestaan. Men moet vergaan. Doch door de wondere leiding des Heiligen Geestes gaat men naar de Heere toe. Men gaat met smeking en geweent. Met geweent over de zonden, vanwege een hartelijk berouw, hierover, dat ze tegen een goeddoend God bedreven zijn. Met smeking om vergeving van de zonden.

Als men dan zo, als een arme zondaar bij de Heere zijn nood mag klagen, wat is het dan groot bij Hem een horend oor te mogen ontvangen. Dan wordt beleefd, wat er staat in een van de psalmen: Deze ellendige riep en de Heere hoorde. Dit wordt verstaan door de meest dierbare beloften, die de Heere door Zijn Geest met kracht op het hart bindt, zo, dat degene die eerst niet kon

geloven, het nu móet geloven, dat God barmhartig is en zeer genadig. Schoon zwaar getergd, lankmoedig en weldadig en groot van goedertierenheid. Men móet dan geloven, dat Hij een gaarne vergevend God is, Die geen lust heeft in de dood van een zondaar, maar daarin dat hij leven zal. Dat Hij lust gehad heeft in de dood van Zijn Zoon. Onverklaarbare, onbegrijpelijke, nooit uit te wonderen, zalige zaak: Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn Eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderven zou, maar het eeuwige leven hebbe. De Zoon heeft het eeuwige verderf ondergaan, opdat zondaren het eeuwige leven, de eeuwige heerlijkheid zouden kunnen ingaan.

Als men dan door de Heilige Geest naar Christus wordt geleid, dan is Hij de Schoonste onder de mensenkinderen, waarop men niet uitgekeken komt. Genade is op Zijn lippen uitgestort. Men hoort dan uit het Woord, hetwelk door de Geest wordt toegepast, aangename woorden, troostrijke woorden, woorden die heil en vrede tot inhoud hebben. Men mag dan de Heere Jezus Christus, als een door God geschonken Borg en Zaligmaker, omhelzen met armen des geloofs. Men heeft dan in Hem alles wat tot zaligheid van node is. Hij betaalde de schuld, volkomen. Hij gaf aan al de eisen van de gerechtigheid Gods genoegdoening, volkomen. God heeft daarom nu van de Zondaar niets meer te eisen. Er is geen verdorpenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.

Ja, dat wordt dan de hartelijke begeerte, om door de Geest geleid te worden op alle wegen. Dan is het een vragen: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal. Men doet vanuit een gewillig hart. Want de Heere heeft een zeer gewillig volk, op de dag van Zijn heikracht. Daarom:

Heer ai, maak mij Uwe wegen
Door Uw **Woord** en **Geest** bekend.
Leer mij hoe die zijn gelegen,
En waarheen G'Uw treden wendt.
Leid mij in Uw **waarheid**
Leer ijd'rig mij Uw wet betrachten.
Want Gij zijt mijn heil, o Heer.
Ik blijf U al de dag verwachten.

Wie zo geleid wordt die wordt veilig geleid en komt eenmaal aan in de haven der begeerte.

Wie deze leiding mist, drijft als wrakhout rond op de zee van het leven en komt voor eeuwig om. Daar beware God ons allen voor en Hij lere door Zijn Geest ons bidden om de Geest. Die in al de waarheid leidt.

Geliefde vrienden, dit was het zo ongeveer, wat door ons op de ontmoetingsdag gezegd is. Leest het nog eens in z'n geheel over.

En de Heere heilige het aan jullie aller hart.

Met vriendengroet jullie aller vriend

Ds. H. C. v. d. Ent

EEN KOSTELIJK BOEKJE!

Verschenen:

„HOE LIEF HEB IK UW DAG”

door R. M. M'Cheyne.

(Heruitgave van:

Ik heb de Dag des Heeren Lief)
ONMISBAAR voor alle liefhebbers van
Gods Dag.

NUTTIG en LEERZAAM voor iedereen.
Omvang 26 rijke pagina's,
voor slechts f 2,75.

Neem er enkele tegelijk: echt handig
om eens weg te geven!

Bestelde u reeds

Ds. J. van Haaren, „De Grote Afval”,
2e druk. Prijs f 2,—.

Gemeentelijke Overheid en Zondags-
sluiting Zwembaden”
(uiterst aktueel), f 3,50.

Alle bestellingen door storting op postn. nr.
159 99 99 t.n.v.

STICHTING REFORMATISCHE
PUBLIKATIE,
Korenstr. 9, Apeldoorn, tel. 05760-15202.

DORDRECHT

DS. JOH. BOGERMANSCHOOL
VOOR BASISONDERWIJS

Steltenstraat 1 — Tel. 02850-41791

Gevraagd per 1 januari 1972 of zo spoedig
mogelijk daarna, in vaste dienst:

2 ONDERWIJZERS(ESSEN)

van Ref. beg., bevoegd voor j. (k en r)
Een gegadigde voor een tijdelijke betrekking
is ook welkom tot 1 januari.

Verplaatsingskostenbesluit is van toepassing.

De gemeente verleent medewerking voor het
verkrijgen van woonruimte.

Sollicitaties en/of inlichtingen bij het hoofd
der school J. Mol, Iepenlaan 124, Dordrecht-
3409, tel. 01850-61873.